

Квантові обчислення

Лекція 13

Київський академічний університет

19 травня 2025

Реалізація логічних гейтів для коду Стейна

Нагадаємо, що код Стейна задається як

$$\begin{aligned}g_1 &= \text{IIIXXXX} & g_4 &= \text{IIIZZZZ} \\g_2 &= \text{IXXIIXX} & g_5 &= \text{IZZIIZZ} \\g_3 &= \text{XIXIXIX} & g_6 &= \text{ZIZIZIZ} \\ \bar{Z} &= \text{ZZZZZZZ} & \bar{X} &= \text{XXXXXXX}\end{aligned}$$

В цьому коді логічні $\bar{X}$ та $\bar{Z}$ мають дуже просту форму, кожне складається з 7ми однокубітних операцій.

А як реалізувати усі інші логічні операції, зокрема мільтикубітні, до того ж такі, які діють на блоках із кубітів (в кожному блоці по 7 кубітів)?

Як відомо, будь-яку квантову операцію можна реалізувати як комбінацію CNOT та однокубітних гейтів. В свою чергу, однокубітні гейти можна апроксимувати комбінацією H та

$T = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & e^{i\pi/4} \end{pmatrix}$. Якщо ж нас цікавить лише група Кліфорда, то

достатньо вміти реалізовувати CNOT, H та $S = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & i \end{pmatrix}$.

Реалізація логічних гейтів для коду Стейна

В якості логічного H можна взяти $\bar{H} = H_1 H_2 H_3 H_4 H_5 H_6 H_7$.
Не важко бачити, що

$$\bar{H}\bar{Z}\bar{H}^\dagger = \bar{X}, \quad \bar{H}\bar{X}\bar{H}^\dagger = \bar{Z},$$

тобто виконуються співвідношення як і для звичайних H, X, Z .

Ціє властивості достатньо для того, щоб з точністю до глобальної фази $\bar{H}$ діяв як логічний H , тобто виконувалося

$$\bar{H}(a|0\rangle_L + b|1\rangle_L) = e^{i\theta} \left(\frac{a+b}{\sqrt{2}} |0\rangle_L + \frac{a-b}{\sqrt{2}} |1\rangle_L \right).$$

(Існують різні реалізації логічних гейтів, наприклад, $g_5 H_1 H_2 H_3 H_4 H_5 H_6 H_7$ теж реалізує логічний H .)

Реалізація логічних гейтів для коду Стейна

Дійсно, нехай операція U діє на 7ми кубітах коду, не змінює його стабілізаторний підпростір $C(S) = \text{span}\{|0\rangle_L, |1\rangle_L\}$, тобто

$$U(\text{span}\{|0\rangle_L, |1\rangle_L\}) = \text{span}\{|0\rangle_L, |1\rangle_L\},$$

(що те саме, що U комутує з проектором $\prod_i (I + g_i)/2$), і при цьому виконується

$$U\bar{Z}U^\dagger = \bar{X}, \quad U\bar{X}U^\dagger = \bar{Z}.$$

Оскільки $|0_L\rangle\langle 0_L| = (I + \bar{Z})/2 \prod_{i=1}^6 (I + g_i)/2$, то виходить

$$\begin{aligned} U|0_L\rangle\langle 0_L|U^\dagger &= U(I + \bar{Z})/2 U^\dagger \prod_{i=1}^6 (I + g_i)/2 = \\ &= (I + \bar{X})/2 \prod_{i=1}^6 (I + g_i)/2 = |+_L\rangle\langle +_L|. \end{aligned}$$

Реалізація логічних гейтів для коду Стейна

Використовуючи аналогічний прийом загалом отримуємо

$$\begin{aligned}U|0_L\rangle\langle 0_L|U^\dagger &= |+_L\rangle\langle +_L|, & U|1_L\rangle\langle 1_L|U^\dagger &= |-_L\rangle\langle -_L|, \\U|+_L\rangle\langle +_L|U^\dagger &= |0_L\rangle\langle 0_L|, & U|-_L\rangle\langle -_L|U^\dagger &= |1_L\rangle\langle 1_L|.\end{aligned}$$

Цих рівностей достатньо для того, щоб однозначно визначити дію U на підпросторі $C(S)$ з точністю до глобальної фази, адже матриці $|0_L\rangle\langle 0_L|$, $|1_L\rangle\langle 1_L|$, $|+_L\rangle\langle +_L|$, $|-_L\rangle\langle -_L|$ утворюють лінійний базис для усіх матриць на $C(S)$.

Нарешті, зрозуміло, що дія

$$\begin{aligned}|0_L\rangle &\longrightarrow |+_L\rangle, & |1_L\rangle &\longrightarrow |-_L\rangle \\|+_L\rangle &\longrightarrow |0_L\rangle, & |-_L\rangle &\longrightarrow |1_L\rangle\end{aligned}$$

підходить як розв'язок для U . Значить така дія на підпросторі $C(S)$ існує єдина з точністю до глобальної фази.

Альтернативно це можна довести використовуючи те, що операція спряження є лінійним відображенням на просторі матриць.

Попереднє твердження можна узагальнити. Нехай S є стабілізаторний код $S = \langle g_1, \dots, g_{n-k} \rangle$ типу $[n, k]$.

Нехай ми маємо операцію U , що діє на k кубітах.

Для $l = 1, \dots, k$ позначимо

$$UX_l U^\dagger = U_{X_l}, \quad UZ_l U^\dagger = U_{Z_l}.$$

Припустимо ми знайшли логічні версії $\bar{X}_l, \bar{Z}_l, \bar{U}_{X_l}, \bar{U}_{Z_l}$, що діють на n кубітах, для всіх l .

Тоді, якщо для операції $\bar{U}$, яка діє на n кубітах і не змінює підпротір $C(S)$ коду, по всіх l виконується

$$\bar{U} \bar{X}_l \bar{U}^\dagger = \bar{U}_{X_l}, \quad \bar{U} \bar{Z}_l \bar{U}^\dagger = \bar{U}_{Z_l},$$

то $\bar{U}$ є логічною версією U (з точністю до глобальної фази), тобто дія $\bar{U}$ на $C(S) = \text{span}\{|0_L\rangle, \dots, |k_L\rangle\}$ відповідає дії U на $\text{span}\{|0\rangle, \dots, |k\rangle\}$.

Наприклад, розглянемо гейт $S = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & i \end{pmatrix}$. Маємо що

$$SZS^\dagger = Z, \quad SXS^\dagger = Y = iXZ.$$

В кодуванні Стейна розглянемо $\bar{U} = S_1 S_2 S_3 S_4 S_5 S_6 S_7$. Будемо мати

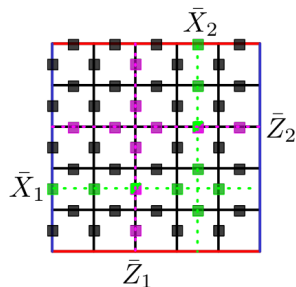
$$\bar{U}\bar{Z}\bar{U}^\dagger = \bar{Z}, \quad \bar{U}\bar{X}\bar{U}^\dagger = Y_1 Y_2 Y_3 Y_4 Y_5 Y_6 Y_7 = i^7 \bar{X}\bar{Z} = -i\bar{X}\bar{Z}.$$

Видно, що таке $\bar{U}$ не зовсім підходить на роль логічного S . Але це не складно виправити. Достатньо взяти

$$\bar{S} = \bar{Z}\bar{U} = Z_1 Z_2 Z_3 Z_4 Z_5 Z_6 Z_7 S_1 S_2 S_3 S_4 S_5 S_6 S_7.$$

CNOT для одного блоку торичного коду

Нагадаємо, що кодування логічних X, Z та кубітів в торичному коді відбувається за правилом

$$|00\rangle_L \leftrightarrow \langle \{A_s\}', \{B_t\}', \bar{Z}_1, \bar{Z}_2 \rangle,$$

$$|01\rangle_L \leftrightarrow \langle \{A_s\}', \{B_t\}', \bar{Z}_1, -\bar{Z}_2 \rangle,$$

$$|10\rangle_L \leftrightarrow \langle \{A_s\}', \{B_t\}', -\bar{Z}_1, \bar{Z}_2 \rangle,$$

$$|11\rangle_L \leftrightarrow \langle \{A_s\}', \{B_t\}', -\bar{Z}_1, -\bar{Z}_2 \rangle.$$

А операцію $\text{CNOT} = \text{CX}$ можна визначити з рівнянь

$$\text{CX} \cdot (X \otimes I) \cdot \text{CX} = X \otimes X, \quad \text{CX} \cdot (I \otimes X) \cdot \text{CX} = I \otimes X,$$

$$\text{CX} \cdot (Z \otimes I) \cdot \text{CX} = Z \otimes I, \quad \text{CX} \cdot (I \otimes Z) \cdot \text{CX} = Z \otimes Z.$$

CNOT для одного блоку торичного коду

Тож для знаходження логічного CNOT, що діє на логічних кубітах з одного блоку, потрібно знайти $\bar{U}$, що зберігає стабілізаторний підпростір коду та виконується

$$\begin{aligned}\bar{U}\bar{X}_1\bar{U}^\dagger &= \bar{X}_1\bar{X}_2, & \bar{U}\bar{X}_2\bar{U}^\dagger &= \bar{X}_2, \\ \bar{U}\bar{Z}_1\bar{U}^\dagger &= \bar{Z}_1, & \bar{U}\bar{Z}_2\bar{U}^\dagger &= \bar{Z}_1\bar{Z}_2.\end{aligned}$$

Еквівалентно, має виконуватися

$$\begin{aligned}\bar{U}|00\rangle_L &= |00\rangle_L, & \bar{U}|01\rangle_L &= |01\rangle_L, \\ \bar{U}|10\rangle_L &= |11\rangle_L, & \bar{U}|11\rangle_L &= |10\rangle_L.\end{aligned}$$

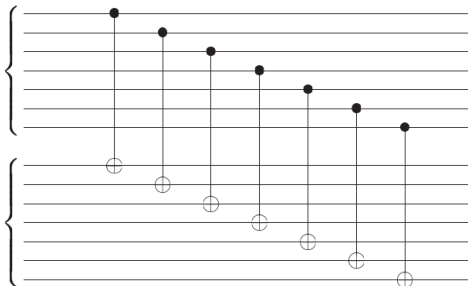
(Тут таке $\bar{U}$ будується нетривіально за допомогою так званих lattice surgery і наведено лише для прикладу.)

CNOT між блоками коду Стейна

В багатьох випадках реалізувати CNOT, що діє між логічним кубітом з одного закодованого блоку, і кубітом з іншого блоку набагато простіше.

Наприклад, нехай є блок A з семи кубітів, що кодують один логічний кубіт $|\phi_L\rangle_1$ кодом Стейна, і блок B з інших семи кубітів, що кодують інший логічний кубіт $|\psi_L\rangle_2$.

Для реалізації логічного $\overline{CNOT}_{A,B}$ достатньо застосувати $CNOT_{A_i,B_i}$ для кожної пари кубітів де A_i це i -й кубіт з першого блоку, а B_i це i -й кубіт з другого.

CNOT між блоками коду Стейна

Дійсно, виходить що

$$\begin{aligned} & \overline{CNOT}_{A,B} \cdot \bar{X}_A \otimes I_B \cdot \overline{CNOT}_{A,B} = \\ &= \prod_{i=1}^7 CNOT_{A_i, B_i} \cdot \left(\prod_{i=1}^7 (X_{A_i} \otimes I_{B_i}) \right) \cdot \prod_{i=1}^7 CNOT_{A_i, B_i} \\ &= \prod_{i=1}^7 (X_{A_i} \otimes X_{B_i}) = \bar{X}_A \otimes \bar{X}_B. \end{aligned}$$

Аналогічно, матимемо

$$\overline{CNOT}_{A,B} \cdot I_A \otimes \bar{X}_B \cdot \overline{CNOT}_{A,B} = I_A \otimes \bar{X}_B,$$

$$\overline{CNOT}_{A,B} \cdot \bar{Z}_A \otimes I_B \cdot \overline{CNOT}_{A,B} = \bar{Z}_A \otimes I_B,$$

$$\overline{CNOT}_{A,B} \cdot I_A \otimes \bar{Z}_B \cdot \overline{CNOT}_{A,B} = I_A \otimes \bar{Z}_B.$$

Поглянемо на 14 кубітів, що розділені на 2 блоки по 7. Тоді код

$$S \otimes S = \langle \{g_i \otimes I_B\}_{i=1}^6 \cup \{I_A \otimes g_j\}_{j=1}^6 \rangle \subset \Pi^{14}$$

буде стабілізаторним кодом типу $[14, 2]$, тобто буде кодувати 2 логічні кубіти. Логічні $\bar{Z}_1, \bar{Z}_2, \bar{X}_1, \bar{X}_2$ відповідно будуть

$$\bar{Z}_1 = \bar{Z}_A \otimes I_B, \quad \bar{Z}_2 = I_A \otimes \bar{Z}_B,$$

$$\bar{X}_1 = \bar{X}_A \otimes I_B, \quad \bar{X}_2 = I_A \otimes \bar{X}_B.$$

Не важко перевірити, що $\overline{CNOT}_{A,B}$ зберігає стабілізаторний підпростір $C(S \otimes S)$ (еквівалентно, спряження за допомогою $\overline{CNOT}_{A,B}$ зберігає підгрупу $S \otimes S$). Тож $\overline{CNOT}_{A,B}$ дійсно відповідає логічному CNOT між блоками коду Стейна

Попередня конструкція узагальнюється і на інші CSS коди.

Нехай $\mathcal{C}$ є CSS код типу $[[n, 1]]$, тобто частина генераторів складається лише з Z множників, а частина з X . До того ж, логічні $\bar{Z}$ та $\bar{X}$ побудовані стандартним чином, тобто також складаються з Z та X множників відповідно.

Тоді логічний $\overline{CNOT}$ між логічним кубітом з блоку A і логічним кубітом з блоку B реалізується як добуток $CNOT$, що діють між відповідними кубітами з блоків A та B .

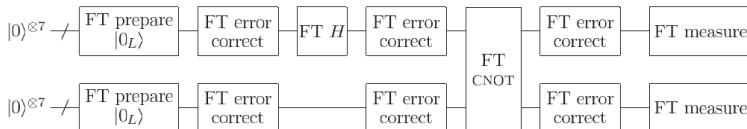
Попередні приклади реалізацій квантових операцій називають *трансверсальними*.

Їх поєднує те, що фізичний кубіт з одного блоку коду при операції не взаємодіє з іншими кубітами з того самого блоку. (хоча в літературі існують різні варіації поняття трансверсальності.)

Іншим важливим поняттям є так звані *відмовостійкі* операції. Формально це такі операції, при яких похибка на одному з фізичних кубітів не може призвести до поширення похибки на кілька (більше одного) кубітів в одному блоці (але поширення похибки на кілька різних блоків дозволяється).

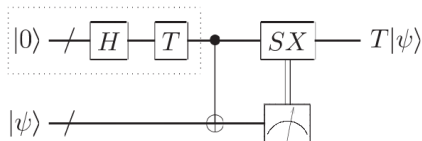
Відмовостійкими квантовими обчисленнями називають такі, що складаються лише з відмовостійких операцій і використовують алгоритм виправлення помилок після кожної з операцій.

Загальну ідею можна пояснити на прикладі наступної схеми

Відмовостійка реалізація гейту T

Для реалізації логічного T $|\psi\rangle$ для $|\psi\rangle = a|0\rangle + b|1\rangle$ використовують наступну схему

Ідея полягає в застосуванні додаткового логічного кубіту, що знаходиться у стані

$$|\Theta\rangle = \frac{|0\rangle + e^{i\pi/4}|1\rangle}{\sqrt{2}}$$

(на схемі пунктиром позначена його можлива генерація).

Після операції CNOT зі схеми загальний стан вийде

$$\begin{aligned} & CNOT |\Theta\rangle \otimes |\psi\rangle = \\ &= \frac{1}{\sqrt{2}} [(a|0\rangle + be^{i\pi/4}|1\rangle)|0\rangle + (b|0\rangle + ae^{i\pi/4}|1\rangle)|1\rangle] \end{aligned}$$

Тож якщо вимірювання другого кубіту (там де був ψ) показало 0, то стан першого кубіту сколапсує до $a|0\rangle + be^{i\pi/4}|1\rangle$, тобто до в точності до $T|\psi\rangle$. В іншому випадку стан сколапсує до $b|0\rangle + ae^{i\pi/4}|1\rangle$, яке можна привести до $T|\psi\rangle$ (з точністю до фази) застосуванням SX .

Залишається зрозуміти як реалізувати стан $|\Theta\rangle$ (ясно, що ми не можемо використати T адже ми намагаємо його побудувати).

Не складно перевірити, що $|\Theta\rangle$ це власний вектор зі значенням $+1$ для оператора

$$THZHT^\dagger = TXT^\dagger = e^{-i\pi/4}SX.$$

Тож можна виміряти $|0\rangle$ у $e^{-i\pi/4}SX$. Результат $+1$ буде означати, що стан перейде як раз у $|\Theta\rangle$. Якщо ні, тобто ми отримаємо стан для власного вектору -1 , то або можна спробувати повторити процедуру вимірювання, або ж застосувати $ZSXZ = -SX$, що переведе власний вектор для -1 як раз до $|\Theta\rangle$.

Для реалізації вимірювання, що відповідає $e^{-i\pi/4}SX$, існують алгоритми, які є відмовостійкі.

Нехай ми маємо 5ти кубітний код типу $[5, 1]$ заданий через

$$g_1 = XZZXI$$

$$g_2 = IXZZX$$

$$g_3 = XIXZZ$$

$$g_4 = ZXIXZ$$

$$\bar{Z} = ZZZZZ$$

$$\bar{X} = XXXXX$$

Чи буде $\bar{U} = H_1 H_2 H_3 H_4 H_5$ відповідати логічному H ?
(подивитися чи зберігається група

$$S = \langle g_1, g_2, g_3, g_4 \rangle = \{g_1^{b_1} g_2^{b_2} g_3^{b_3} g_4^{b_4}\}_{b_i \in \{0,1\}}$$

при спряженні $\bar{U}$, тобто чи $\bar{U} S \bar{U}^\dagger = S$)